

**ADİL YARGILANMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ÇERÇEVESİNDE
ADİL YARGILAMAYI ETKİLEMeye TEŞEBBÜS SUÇU**

YETKİN
YAYINLARI

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel : 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yayınevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-1883-2

© Yetkin Yayınları 2024

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayıncılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASİMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 75879

Onur Can KESKİN

ADİL YARGILANMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ÇERÇEVESİNDE

**ADİL YARGILAMAYI
ETKİLEMEYE TEŞEBBÜS
SUÇU**

Ankara 2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
KISALTMALAR CETVELİ.....	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSAN HAKLARI AVRUPA MAHKEMESİ KARARLARI IŞIĞINDA ADİL YARGILANMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

I. ADİL YARGILANMA HAKKI.....	17
A. TANIM.....	17
B. UNSURLARI.....	25
1. MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI.....	26
2. YASAYLA KURULMUŞ BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ MAHKEME.....	27
3. MAKUL SÜREDE YARGILAMA.....	32
4. MASUMİYET KARİNESİ.....	32
5. ALENİYET.....	33
6. SAVUNMAYA İLİŞKİN HAKLAR.....	35
7. ZİMNİ OLARAK MADDEYE İÇKİN KABUL EDİLEN DİĞER UNSURLAR.....	36
C. ADİL YARGILAMA KAVRAMININ ADİL YARGILANMA HAKKI İÇERİSİNDEKİ YERİ.....	37
II. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	39
A. TANIM.....	39
B. UNSURLARI.....	42
C. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLANDIRILMASI.....	46

III. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ADİL YARGILANMA HAKKI İLKELERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	51
A. TARAF VE AVUKATLAR BAKIMINDAN.....	52
B. YARGILAMAYI YAPAN MAHKEME ÜYELERİ BAKIMINDAN	56
1. İÇSEL TARAFSIZLIK.....	58
2. KONUMSAL TARAFSIZLIK	62
C. AKADEMİK ÇALIŞMA YÜRÜTENLER BAKIMINDAN	65
D. SİYASİLER VE YASAMA MECLİSİ ÜYELERİ BAKIMINDAN	66
E. MEDYA BAKIMINDAN	72

İKİNCİ BÖLÜM

ADİL YARGILAMAYI ETKİLEMeye TEŞEBBÜS SUÇU

I. GENEL OLARAK.....	81
II. SUÇUN HUKUKİ KONUSU, FAİLİ, MAĞDURU	83
A. HUKUKİ KONU	83
B. FAİL (AKTİF SÜJE)	90
C. MAĞDUR (PASİF SÜJE)	93
III. SUÇUN UNSURLARI.....	96
A. MADDİ UNSUR	99
1. GENEL OLARAK	99
2. OLUMLU UNSUR.....	99
3. OLUMSUZ UNSUR.....	105
a. Genel Olarak	105
a. İddia ve Savunma Hakkı.....	106
b. Haber Verme Hakkı.....	110

B. MANEVİ UNSUR.....	117
IV. SUÇUN ORTAYA ÇIKIŞ BİÇİMLERİ	119
A. TEŞEBBÜS.....	119
B. İŞTİRAK	122
C. İÇTİMA	122
V. TCK M. 288'İN İLGİLİ MADDELERLE KARŞILAŞTIRILMASI	125
A. TCK M. 277: YARGI GÖREVİ YAPAN, BİLİRKİŞİYİ VEYA TANIĞI ETKİLEMeye TEŞEBBÜS SUÇU	125
B. TCK M. 285/3-4: SORUŞTURMANIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU.....	128
SONUÇ.....	131
KAYNAKÇA	135

KAYNAKÇA

ADDO, Michael K., “*Can Independence of the Judiciary Withstand Criticism? An Introduction to the Criticism of Judges in Europe*”, içinde: Freedom of Expression and the Criticism of Judges, İngiltere: Ashgate Dartmouth, 2000, s.3-30.

ALEMDAR Korkmaz, Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar, İstanbul: AFA, 1999.

ALEXANDER Larry, *İfade Özgürlüğü Hakkı Var mı?*, çev: Hüsamet-tin Çetinkaya ve Ali Çakıroğlu, İzmir:ARA-lık Yayınları, Birinci Basım, 2006.

AMBOS Kai, “*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Yargılama Hakları –Silahların Eşitliği, Çelişmeli Önsoruşturma ve AIHS m.6*”, İçinde: Adil Yargılanma Hakkı ve Ceza hukuku, s.129-153.

ARSLAN Çetin/AZİZGAOĞLU Bahattin, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara: Asil, 2005.

BECCARIA Cesare, Suçlar ve cezalar Hakkında, Çev: Sami Selçuk, Ankara: İmge, 2010.

BIÇAK Vahit, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında İfade Özgürlüğü, Ankara:LDT, Birinci Basım, 2002.

CAN Cahit, Hukuk Sosyolojisinin Antropolojik Temelleri ve Genel Gelişim Çizgisi, Ankara:Seçkin, 2002.

CENTEL Nur, “Yargı Görevi Yapanı Etkileme Suçu”, Uğur Alacak-tan’a Armağan, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, C:1, 2008, s.135-155.

ÇAVUŞOĞLU Naz, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ni "Yaşayan Belge" Yapan Yorum Teknikleri, İçinde: İnsan Hakları Yıllığı, Cilt:14 Sayı: 1, TODAİE: Ankara, 1992.

ÇEÇEN Anıl, Adalet Kavramı, Gündoğan Yayınları, 1993.

ÇOLAK Haluk, Güncel Ceza Hukuku Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara: Bilge, 2005

DANİLET Cristi, "Independence and Impartiality of Justice", <http://tr.scribd.com/doc/138460211/Cristi-Danilet-Independence-and-Impartiality-of-Justice-2008>.

DEMİRBAŞ, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, 2009.

DEMİRBAŞ, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara:Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, 2009.

DİNÇ Güney, Sorularla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2006.

DOĞRU Osman, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihatları, Ankara: T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2. Baskı, 2003.

DOĞRU/NALBANT, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, C:1, Ankara: Avrupa Konseyi, 2012.

DONAY Süheyl, Türk Ceza Kanunu Şerhi, İstanbul: Beta Basın Yayın, 2007.

DÖNMEZER Sulhi, Basın ve Hukuku, İstanbul: İ.Ü. Hukuk Fakültesi, 4. Baskı, 1976.

DURŞUN Çiler, "Haber ve Habercilik/Gazetecilik Üzerine Düşünmek", İçinde: *Habercinin El Kitabı*, İstanbul: IPS İletişim Vakfı yayınları, 2003.

DURSUN Suat, *Hakimlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığına İlişkin İlkeler ve Kurallar*, Ankara: Yaklaşım, 2007.

DUTERTRE Gilles, *Avrupa İnsan Hakları mahkemesi Kararlarından Örnekler*, Ankara: Avrupa Konseyi, 2007.

DÜLGER Murat Volkan, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde Düşünce Özgürlüğü”, İçinde: *Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi, 2004, s.283-298.

ERDOĞAN Gülnur, *Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı*, Ankara: Adalet, 2011.

ERDOĞAN Mustafa, “İfade Özgürlüğü ve Sınırları”, İçinde: *İfade Özgürlüğü*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı, 2007.

EROL Haydar, *Türk Ceza Kanunu*, Ankara, 2003.

FEYZİOĞLU Metin, *Ceza Muhakemesinde Vicdani Kanaat*, Ankara: Yetkin, 2002.

FISH Stanley, *There’s No Such Thing as Free Speech and It’s Good Thing, Too*, New York: Oxford University Press, 1994.

GERÇEKER Hasan, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Ankara: Adalet, C: 2, 2011.

GÖLCÜKLÜ, Feyyaz, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde Adil Yargılama”, *AÜSBFD*, C. 49, No. 1-2, s.199-234

GÖREN Sami, *Türk Ceza Kanunu*, Ankara: Yetkin, 2012.

GÖZBÜYÜK A. Şeref / GÖLCÜKLÜ Feyyaz, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması*, Ankara: Turhan Kitabevi, 8. Baskı, 2009.

GRABENWARTER Christoph, “Yargılama Güvenceleri – Adil Yargılama Hakkı(İHAS Md.6)”, çev: Osman Can, içinde: *Adil Yargılanma*

Hakkı ve Ceza Hukuku, Der: İçel/Ünver, Ankara: Seçkin, 2004, s.181-245.

GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>.

GÜNDEL Ahmet, Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması, Ankara: Sözkesen, C: 4, 2009.

GÜRİZ Adnan, Hukuk Felsefesi, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2007.

HAFIZOĞULLARI Zeki, Genel Çizgileriyle Savunma Hakkı, Ankara Barosu Dergisi, S:1, 1994.

HAFIZOĞULLARI Zeki/ÖZEN Muharrem, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, Ankara: USA Yayıncılık, 2. Baskı, 2010.

HİRŞ Ernst, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Dersleri, Çev: Selçuk Baran, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1996.

İÇEL/ÜNVER, Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo Televizyon Sinema Video İnternet, İstanbul: Beta Yayım, 7. Baskı, 2007.

İLKİZ Fikret, “Adli Haberler Ve Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs”, Uluslararası Workshop Medya ve Yargı İlişkileri İstanbul Kültür Üniversitesi Ceza Hukuku Toplantısı’nda sunulan tebliğ, 21.10.2009.

İLKİZ, *TCK 288 Hakkında*, Agos Gazetesi, 30.03.2011

İNAL Ayşe, “Yazılı Basın Haberlerinde Yapısal Yanlılık Sorunu”, İçinde: *Toplum ve Bilim*, Güz, Sayı:67, 1995, s.111-135.

İNCEOĞLU Sibel, “Devolette Etikten Etik Devolette, Yargıda Etik”, TÜSİAD, 2012, s.43, http://www.tusiad.org/_rsc/shared/file/yargida-etik-raporu.pdf, (25.04.2013).

İNCEOĞLU Sibel, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı - Kamu ve Özel Hukuk Alanlarında Ortak Yargısal Hak ve İlkeler, Ankara: Beta, 3. Baskı, 2008.

KABOĞLU İbrahim Ö., *Özgürlükler Hukuku*, Ankara:İmge Yayınları, 6. Baskı, 2002.

KALABALIK Halil, *İnsan Hakları Hukuku*, Ankara: Seçkin, 2009.

KATOĞLU Tuğrul, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, Ankara: Seçkin, 2003.

KOTSONOURIS Mary, "*Criticizing Judges in Ireland*", içinde: *Freedom of Expression and the Criticism of Judges*, s.47-64.

KUÇURADI İoanna, *İnsan Hakları Kavramları ve Sorunları*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu, 2007.

LAMBERT Helene, "*Contempt of Court in French Law : A Criminal Offence*", içinde : *Freedom of Expression and the Criticism of Judges*", s.113-125

MACOVEI Monica, *İfade Özgürlüğü*, Ankara:Avrupa Konseyi, 2. Baskı, 2003.

MAHMUTOĞLU Fatih Selami, "*Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Basın Yayına İlişkin Bazı Hükümlerin Genel Olarak Değerlendirilmesi*", içinde: *Fasikül*, S:14, 2011, s.26-30.

MALKOÇ İsmail, *Yeni Türk Ceza Kanunu*, Ankara: Malkoç, C: 2, 2007.

MCBRİDE Jeremy/TEZCAN Durmuş/CENGİZ Serkan/DEMİRRAĞ Fahrettin/ERGÜL Teoman, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ışığında Ceza Yargılaması Kurum ve Kavramları*, Ankara: Avrupa Konseyi, 2008.

MERAN Necati, *Hakaret İftira Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs ve Soruşturmanın Gizliliğini İhlal Suçları*, Ankara: Seçkin, 2009.

MERAN Necati, *Kamu Görevlisine ve Adliyeye İlişkin Suçlar*, Ankara, 2006.

MIZRAK Dilan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesi Kapsamında Mahkemelerin Objektif Açından Tarafsızlığı İlkesi, http://ihm.politics.ankara.edu.tr/userfiles/file/Calisma_Metinleri/dilan.pdf, (25.04.2013).

MOLE Nuala/HARBY Catharina , Adil Yargılanma hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz, Strasbourg: Avrupa Konseyi, 1. Baskı, 2001.

MORLOK Martin, A Comparative Presentation on Constitutional Courts as Guardians of Competition between Political Parties, <http://www.juridicainternational.eu/?id=12706>, (25.04.2013).

MUMCU/KÜZECİ, İnsan Hakları ve Kamu Özgürlükleri, Ankara:Turhan, 2007.

OKSAY Reyhan, Yazarı belirtilmemiş, "Adil Bir Yargılama Mümkün mü?", New Scientist, Çev: Reyhan Oksay 12.05.2012, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=345290>, (25.04.2013).

OKUYUCU ERGÜN Güneş, "Soruşturmanın Gizliliği", AÜHFD, C:59, S:2, 2010, s. 263.

ÖMEROĞLU Nihat, *Yargıyı Etkileme Suçuna Teşebbüs*, Radikal Gazetesi, 25.06.2010.

ÖNTAN Yaprak, Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara 2011.

ÖZEK Çetin, "Adliye Karşı Suçların Hukuki Konusu", İÜHFM, C: 55, S:3, 1997.

ÖZEN Muharrem, Genel Tehlike Yaratan Suçlar, Ankara: USA Yayıncılık, 2010.

ÖZEN Muharrem, Hâkimin Cezai Sorumluluğu, Ankara: Seçkin, 2004.

ÖZEN, Muharrem, “Yargı Bağımsızlığını Zedeleyen Düzenleme, Uygulamalar ve Bağımsızlığı Sağlamaya Yönelik Çözüm Önerileri”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 68, S. 2010-1.

ÖZGENÇ İzzet, “Soruşturma İşlemlerinin Gizliliğini İhlal ve Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs Suçları”, Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu, s.146-171.

ÖZTÜRK Bahri/ERDEM Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2006. Bkz. Birinci Bölüm, I-B/2 ve III-D.

PARLAR Ali/ HATİPOĞLU Muzaffer, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, Ankara: Seçkin, Cilt 2, 2007.

PARLAR Ali/HATİPOĞLU Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Ankara: Seçkin, C: 4, 2010.

PETERS Anne, “Adil Yargılanma (m. 6. f. 1 ve 2)”, Çev. Mahmut Koca, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan – Adil Yargılanma Hakkı ve Ceza Hukuku, Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi - 3, Ankara, 2004, s. 121-129.

SADURSKI Wojciech, *İfade Özgürlüğü ve Sınırları*, çev: M. Bahattin Seçilmişoğlu, Ankara: Liberte Yayınları, 2002.

SANCAR Mithat, “Misyoner yargıyla nereye kadar”, Taraf Gazetesi, 13.06.2012.

SANCAR Mithat, “Adalet solduğu zaman...”, Taraf gazetesi, 16.07.2009.

SANCAR Mithat, Devlet Aklı Kıskaçında Hukuk Devleti, İstanbul: İletişim, 6. Baskı, 2012.

SANCAR/ATILGAN, Adalet Biraz Es Geçiliyor, Demokratikleşme Sürecinde Hakimler ve Savcılar, İstanbul: TESEV, 2009.

TOROSLU Nevzat, Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara:Savaş, 2012, 18. Baskı.

TOROSLU Nevzat, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara: Savaş, 2012.

TOSORLU Nevzat, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Ankara: AÜHF, 1970, <http://auhf.ankara.edu.tr/auhf-yayinlari-arsivi/nevzat-toroslu/curumlerin-tasnifi/birinci-kisim.pdf>.

TÖREN YÜCEL Mustafa, Hukuk ve Gerçekler, Ankara,2001.

TUTUMLU Mehmet Akif, “Yargıcın Tarafsızlığı: Mit mi? İdeoloji mi?”, İçinde: Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi, S:21, s.278-288.

ÜNAL Şeref, Anayasa Hukuku Açısından Mahkemelerin Bağımsızlığı ve Hakimlik Teminatı, Ankara: TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, 1994.

ÜNVER, Yener, Adliyeye Karşı Suçlar, Ankara: Seçkin, 2. Baskı, 2010.

ÜNVER Yener, Adliyeye Karşı Suçlar, Ankara: Seçkin, 3. Baskı, 2012.

ÜNVER Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara, 2003, s. 1003.

ÜNVER, Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara, 2003.

VİTKAUSKAS Dovydas/DİKOV Grigoriy, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Adil Yargılama Hakkının Korunması, Ankara: Avrupa Konseyi, 1. Baskı, 2012.

YALÇIN SANCAR Türkan, “Yasama Sorumsuzluğu”, TBBD, S:2, 1992, s.215-238.

YALÇIN SANCAR Türkan, “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda ‘Zincirleme Suç’”, TBB Dergisi, Sayı:70, 2007, s. 244-259.

YALÇIN SANCAR Türkan, Alenen Tahkir ve Tezyif Suçları, Ankara:Seçkin, 2004.

YALÇIN SANCAR Türkan, *Ceza Hukuku-Politika İlişkisi ve TCK’nın 301. Maddesi Bağlamında Düşünce Özgürlüğü Sorunu*, İçinde: Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji Arkivi, S:15, s.96-111.

YALVAÇ Gürsel, Türk Ceza Kanunu, Ankara: Adalet, 2008.

“BM Bangalor Yargı Etiği İlkeleri”, Yargı Etiği Ve Yargı Bağımsızlığı Konusunda Uluslararası Belgeler, Ankara : Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, çev: Belirtilmemiş, 2004, <http://www.agri.adalet.gov.tr/belgeler/bangalortr.pdf>.

YAŞAR Osman/GÖKCAN Hasan Tahsin/ARTUÇ Mustafa, Türk Ceza Kanunu, Ankara: Adalet, C: 6, 2010.

ZAFER Hamide, Medya Özgürlüğü ve Adli Haberlerin Verilişi, Selahattin Sulhi Tekinay’ın Hatırasına Armağan, İstanbul, 1999, s.751-774.

İHAM kararlarına erişimde kullanılan internet kaynakları:

<http://ihami.anadolu.edu.tr/>

<http://hudoc.echr.coe.int/>

<http://sim.law.uu.nl/>

<http://www.inhak.adalet.gov.tr/>

<http://www.kararara.com/>